

Zaļa atveseļošanās

COVID-19 pandēmija mums parādīja, ka pasaule visdažādākajos veidos ir vēl savienotāka nekā mēs domājām, un ka starptautiska sadarbšanās, kas sniedzas pāri nacionālajām robežām, ir nepieciešama efektīvai pandēmijas apkarošanai. Mēs varam vilkt paralēles ar cīņu pret klimata pārmaiņām, kas arī sniedzas pāri valstu robežām un prasa starptautisku sadarbību ilgtspējīgas attīstības sasniegšanai. Tomēr klimata pārmaiņu sekas ir ilgstošākas un tās nav tūlītēji saredzamas.

Pēdējo nedēļu laikā Dānija ir spērusi nozīmīgus soļus ceļā uz klimata pārmaiņām un zaļo transformāciju, un tajā pašā laikā bruģējusi ceļu ekonomikas atlabšanai.

Daudzu gadu garumā Dānija ir parādījusi, ka zaļā transformācija var notikt, vienlaicīgi nodrošinot spēcīgu ekonomisko izaugsmi. Kopš 1980.gada Dānijai ir izdevies nodalīt ekonomisko izaugsmi no kopējā energoresursu patēriņa. Kamēr Dānijas ekonomika ir dubultojusies, enerģijas patēriņš ir palicis vairāk vai mazāk stabils, un CO₂ izmešu apjoms ir krietni samazināts. Tas pierāda, ka ir iespējams radīt ekonomisko izaugsmi bez lielāka enerģijas patēriņa, un pat samazinot CO₂ izmešu apjomu. 2020. gada Vides Snieguma Indeksā (*2020 Environmental Performance Index*), kas tika publicēts pagājušajā mēnesī, Dānija bija pirmajā vietā, pateicoties savai rīcībai klimata pārmaiņu jomā. Tā parāda, ka arī maza valsts var veikt lielas pārmaiņas un būt par iedvesmas avotu.

Jūnijā Dānijas parlaments pieņēma jaunu, ambiciozu Klimata likumu. Likums uzliek saistības esošajai un turpmākajām valdībām strādāt Dānijas ambiciozo klimata mērķu sasniegšanai. Klimata likums nosaka mērķi samazināt CO₂ izmešu apjomu par 70% 2030.gadā salīdzinājumā ar 90.-to gadu līmeni, ilgtermiņa mērķi klimata neitralitātei līdz 2050.gadam, kā arī aktīvi strādāt, lai vispārējās globālas temperatūras paaugstināšanās nepārsniegt 1,5 grādu. Likumā arī teikts, ka Dānijai jābūt pionierei starptautiskajos klimata centienos ar mērķi iedvesmot arī pārējo pasauli.

Progresu šo mērķu sasniegšanai izvērtēs neatkarīgā "Klimata padome", kuras sastāvā ir neatkarīgi eksperti. Viņi izvērtēs, vai valdība ir uz pareizā ceļa Klimata likuma mērķu sasniegšanā, vai arī valdībai ir jāspēr aktīvus soļus un jārada jaunas iniciatīvas. Tāpat valdībai būs jānokārto "klimata eksāmenu" parlamentā katra gada beigās, kurā parlaments vērtēs, vai valdība strādā saskaņā ar Klimata likumu. Paralēli mājasdarbiem valdībai arī jāatskaitās par Dānijas klimata centienu starptautisko ietekmi.

Liels un konkrēts solis ceļā uz Klimata likuma ieviešanu un Dānijas ambiciozo klimata mērķu sasniegšanu tika sperts pirms dažām nedēļām, kad valdība un gandrīz visas parlamentā esošās partijas vienojās par jaunu plānu, kas mērķēts uz ambiciozu zaļo transformāciju enerģētikas sektorā un ražošanā. Plāns paredz veikt milzīgas investīcijas nākotnes zaļo tehnoloģiju attīstībā, ēku energoefektivitātes palielināšanā, zaļajā apkurē un pilnībā klimatneitrālā atkritumu apsaimniekošanā līdz 2030.gadam.

Viena no galvenajām iniciatīvām ir apņemšanās uzbūvēt pasaulē pirmās enerģijas salas līdz 2030.gadam. Dānija būs pirmā valsts pasaulē, kas nomainīs individuālos jūras vēja parkus uz enerģijas salām. Dānijai ir senas tradīcijas vēja enerģijas ražošanā, un tā ir izveidojusi vairākas pasaulē vadošas kompānijas šajā jomā. Sākotnēji divas salas kopā spēs saražot 5 gigavatus vēja enerģijas. Tās trīskāršos jūras vēju kapacitāti šodien ar iespēju to palielināt līdz pat 10 gigavatiem. Ziemeļjūrā, 100 km no krasta, tiks uzcelta jauna mākslīgā sala, bet otra sala tiks attīstīta Baltijas jūrā pie Dānijas salas Bornholmas. Šīs abas enerģijas salas pacels vēja enerģijas attīstību Dānijā jaunā līmenī un atbalstīs zaļo transformāciju Eiropā. Dānija spēs nosegt vairāk nekā tikai sev nepieciešamo elektrības patēriņu, un varēs eksportēt zaļo ilgtspējīgo elektrību uz savām kaimiņvalstīm. Paredzams, ka abu enerģijas salu attīstība radīs arī tūkstošiem jaunu, zaļu darbavietu pārejot uz zaļāku nākotni. Dāņu pensiju fondi, kas solījuši lielas investīcijas zaļajā transformācijā līdz 2020.gadam, investēs šajās enerģijas salās.

Plāns ir arī transformēt daļu no vēja turbīnu zaļās elektrības uz ilgtspējīgu zaļo degvielu, ko izmantotu, piemēram, transportam. Dānija ievērojami investēs Power-to-X attīstībā, kas ir jauna un inovatīva zaļās degvielas ražošanas tehnoloģija. Tai būs nozīmīga loma zaļajā transformācijā, radot iespēju uzglabāt enerģiju un izmantot to, lai nākotnē pārvadātu cilvēkus un preces ar automašīnām, kuģiem un lidmašīnām ilgtspējīgākā veidā.

Vairāki Dānijas lielie uzņēmumi ir apvienojuši spēkus, lai attīstītu jaunu zaļās enerģijas ražošanas iekārtu jau 2023.gadā. Pilnveidojot to līdz 2030.gadam, šis projekts gadā varētu saražot vairāk kā 250 000 tonnas ilgtspējīgas degvielas autobusiem, smagajām automašīnām, kuģiem un lidmašīnām, vienlaikus samazinot ikgadējo CO₂ izmešu apjomu par 850 000 tonnām. Projektam būs nepieciešams ļoti daudz atjaunojamās elektrības, ko potenciāli varētu iegūt no abām plānotajām enerģijas salām.

Šis ir labs piemērs privātajai – publiskajai partnerībai, kurā valdības un privātie uzņēmumi apvienojas, lai sadarbībā paātrinātu zaļās enerģijas transformāciju, klimata neitralitāti, un tajā pašā laikā radītu jaunas darbavietas, kas stimulē ekonomiku. Lai sasniegtu Klimata likuma mērķus samazināt izmešu apjomu par 70% 2030.gadā un neitralitāti 2050.gadā, valdībām, pašvaldībām un ražošanas nozarei Dānijā ir jāsanāc kopā, lai radītu un sadarbotos tādos ietvaros, kas stimulē privātās investīcijas liela mēroga inovatīvās tehnoloģijās.

No COVID-19 pandēmijas varam mācīties to, ka, saskaroties ar kopīgiem draudiem, valdības, uzņēmumi un iedzīvotāji spēj sanākt kopā un sadarboties plašā mērogā, lai sasniegtu kopīgus mērķus. Tas pats nepieciešams cīņā pret klimata pārmaiņām, jo, tāpat kā pandēmijas laikā, tikai kopā mēs varam gūt panākumus.